

corpus, quia gloria animæ acquiritur per actus animæ, qui in corpore exercentur; et ideo tam gloria animæ, quam gloria corporis cadit sub meritum. Deinde quid prohibet, id quod accessorium est cadere sub meritum? Etsi enim jam debitum est ratione ejus cui accedit: tamen potest etiam cadere sub meritum, ut alio quodam titulo debeatur. Quare licet fateamur, debitam fuisse Christo gloriam corporis, etiamsi pro ea non laborasset: tamen quia quod debetur uno modo, potest deberi etiam alio modo; ideo voluit Deus, ut gloria corporis deberetur Christo etiam jure præmii ac mercedis.

Alterum Calvinii argumentum sumebatur ex locis ubi dicitur, Christus pro nobis laborasse usque ad mortem, Rom. VIII: *Proprio Filio non pepercit, sed pro nobis tradidit illum*. Isaïæ IX: *Puer natus est nobis*. Zachar. IX: *Ecce Rex tuus venit tibi*. Jo. XVII: *Pro eis ego sanctifico meipsum* (1).

Respondeo primum: in nullo horum locorum legi, propter nos tantum Christum laborasse; proinde hæc omnia nihil aliud efficiere, quam nobis Christi labores profuisse, quod minime negamus. Adde deinde: in his locis nullam factam esse mentionem gloriæ ipsius Christi, quasi propter nos tantum laborasset, quia nos fuimus causa sine qua non fuisset passus; si enim Adam stetisset in ea innocentia, in qua conditus fuerat, sine dubitatione ulla Dei Filius passus non fuisset, fortasse etiam nec carnem assumpsisset, ut ipse etiam Calvinus docet lib. II Instit. cap. 12. §. 4.

Jam vero tertium Calvinii argumentum illud erat: frigeret confirmatio illa amoris, quam Paulus commendat, Rom. V, quod Christus pro inimicis mortem subierit.

Sed respondeo: nihil impedire meritum proprium quo minus ostendatur ardor charitatis Dei erga homines. Nam in primis Scripturæ ut plurimum extollunt charitatem Dei Patris, qui nihil lucrari poterat, Jo. III: *Sic Deus dilexit Mundum ut Filium suum etc.* Rom. VIII: *Proprio Filio non pepercit, etc.* (2)

(1) Rom. VIII, 32; Isaï. IX, 6; Zach. IX, 9; Joan. XVII, 19. — (2) Joan. III, 16; Rom. VIII, 32. — (3) II. Cor. VIII, 9; Philipp. II, 6. — (4) Joan. XVII, 5.

Deinde etiam Christi maxima apparet charitas, si respicias divinam ejus personam, cui nihil accessit utilitatis, et hoc Paulus nobis proponit II. Cor. VIII: *Scitis, inquit, gratiam Domini nostri Jesu Christi, quoniam propter vos egenus factus est, cum esset dives. Et Philip. II: Cum in forma Dei esset, semetipsum exinavit etc.* (3)

Denique etiam Christi hominis apparet maxima charitas, qui poterat ipse sine passione et morte per alios actus mereri sibi gloriam corporis, et nominis exaltationem: et tamen mori voluit, et pro inimicis mori, ut copiosa esset redemptio. Quod autem Christus non sui omnino oblitus fuerit, ut Calvinus dicit, patet ex verbis illis Jo. XVII: *Clarifica me Pater claritate quam habui apud te etc.* (4) Ubi postulat a Deo gloriam resurrectionis, et nominis exaltationem, et exponit eo loco S. Augustinus.

Argumentum postremum illud fuit: quibus meritis, assequi potuit homo, ut judex esset Mundi, et Caput Angelorum, atque ut summo Dei imperio potiretur, atque in eo resideret majestas illa, cujus millesimam partem cunctæ hominum et Angelorum virtutes attingere nequeunt?

Sed facilis solutio est. Non enim docemus, Christus suis meritis id assecutum, ut esset Caput Angelorum, et summo Dei imperio potiretur, atque in eo Dei majestas resideret: si enim id meruisset, unionem hypostaticam meruisset, quod Augustinus aperte negat lib. de prædest. Sanct. cap. 15. et nos etiam paulo ante negavimus.

Porro, ut judex esset Mundi, facile Christus mereri potuit: nam Christi merita si non fuissent sufficientia ad hoc, ut ipse fieret judex Mundi, multo minus fuissent sufficientia ad reconciliationem totius Mundi: majus enim et difficilius fuit totius Mundi peccata expiare, quam Mundi judicem constitui: et tamen I. Jo. II dicitur, Christi sanguis esse propitiatio pro peccatis nostris, et non pro nostris tantum, sed etiam pro totius Mundi.

TERTIA CONTROVERSIA GENERALIS

DE SUMMO PONTIFICE

QUINQUE LIBRIS EXPLICATA

PRÆFATIO

Habita in Gymnasio Romano Anno MDLXXVII.

Antequam ad Disputationem de Pontifice Maximo aggrediamur, pauca quædam præmittenda esse censeo: Primum de utilitate et magnitudine institute disputationis: deinde de iis qui Romanum primatum scriptis libris oppugnare, vel etiam e contrario propugnare, ab exordio Ecclesie usque ad nostra tempora studuerunt: postremo de ratione et ordine, quo præsens Controversia, quæ necessario longissima futura est, a nobis tractanda atque explicanda sit.

Et quidem quæstionis de Pontifice magnitudo, atque utilitas ex duobus potissimum intelligitur: ex magnitudine rei de qua agitur, quæque in dubium revocatur, et ex multitudine et contentione adversariorum. Etenim de qua re agitur, cum de primatu Pontificis agitur? Brevisse dicam, de summa rei Christianæ. Id enim quæritur, debeatne Ecclesia diutius consistere, an vero dissolvi et concidere. Quid enim aliud est quærere, an oporteat ab edificio fundamentum remove, a grege pastorem, ab exercitu Imperatorem, Solem ab astris, caput a corpore, quam an oporteat ædificium ruere, gregem dissipari, exercitum fundi, sidera obscurari, corpus jacere?

Porro adversarii, id est, hæretici, cum in aliis fere dogmatibus non minus inter se, quam a nobis dissentiant, in hoc tamen omnes conveniunt, ut totis viribus, summaque animi contentione Romani Pontificis sedem oppugnent, nulli fuerunt unquam hostes Christi atque Ecclesiæ, qui simul cum hac sede bellum non gesserint. Quæ duo mihi Isaias Propheta longe ante providisse ac prædixisse videtur. Rei quidem magnitudinem et utilitatem, cum ait: *Ecce ego ponam in fundamentis Sion lapidem, lapidem probatum, angularem, pretiosum, in fundamento fundatum.* Hæreticorum

vero contentionem et impetum, cum hunc ipsum lapidem : *Lapidem offensionis, et petram scandalii esse dicit*. Quæ posteriora verba etsi ab Isaia non eodem loco posita sunt, quo priora (hæc enim cap. VIII. illa cap. XXVIII. continentur) tamen Apostolus Paulus ad Rom. IX. et Apostolus Petrus in epistola priore cap. II. ita hæc omnia Prophetæ verba copularunt, ut nemini dubium esse possit, quin ad eundem finem idemque propositum referantur : et quanquam hæc verba in Christum præcipue convenire non ignoramus, eadem tamen non inepte in Christi Vicarium quadrare censemus.

Quæ sunt igitur fundamenta Sion? Explicat hoc Apostolus Joannes in Apocalypsi : describens enim hujus ejusdem sanctæ Civitatis partes omnes, atque ornamenta, inter cætera sic ait : *Et murus civitatis habens fundamenta duodecim, et in ipsis duodecim nomina duodecim Apostolorum Agni*. Fundamenta ergo Sion Apostoli sunt : in his numeratur, et excellit singularis quidam lapis : *Ecce, inquit, ponam in fundamentis Sion lapidem*. Quis iste lapis sit, nemo ignorat qui Evangelium legit. Cum enim ex Apostolis duodecim unus diceretur Simon ; Dominus ei nomen mutavit, et pro Simone Petrum dici voluit, petram, inquam : siquidem lingua Syrorum, qua Dominus sine dubio utebatur, nihil aliud Cephas, quam petram significat. Ait igitur illi Dominus : *Tu es Simon, tu vocaberis Cephas*, id est, *Petra*, sive ut nos Latini commodius dicimus, *Petrus*. Et rursus alio loco : *Tu es Petrus, sive, tu es Petra, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*. Ecce vobis lapidem in fundamentis Sion. Sed qualem lapidem putatis? *Lapidem, inquit, probatum, angularem, pretiosum, in fundamento fundatum*. *Lapidem probatum* : siquidem omni genere probationis tentata est hæc petra, omnes portæ inferorum in eam impetum fecerunt.

Ac, ut omittam persecutiones Judæorum atque Ethnicorum, quæ huic Sedi cum reliqua Ecclesia communes fuerunt : certe in primis hæretici permulti non semel neque bis, sed frequentissime renovatis exercitiis cum hac Sede aperto Marte conflixerunt, Deinde Græcorum æmulatio ac superbia, non ante destitit cum hac sede bellum gerere, quam ipsi a Turcarum Imperatore oppressi religionem quoque cum dignitate amiserunt. Tum Imperatores potentissimi et Christiani, et quod majus est sub nomine religionis et pietatis, hanc ipsam sedem, unde ad eos Imperii Romani scepra pervenerant, dejicere, atque evertere sæpe conati sunt.

Nec enim ignoratis quas tragædias in Ecclesia Henricus IV, Henricus V, Otho IV, Fridericus II, alique nonnulli diversis temporibus excitarint. Et quasi hæc parva fuissent, addidit Satan Romanum populum

contra Pontifices commovere. Exstat adhuc B. Bernardi epistola gravissima ad Senatum populumque Romanum, qua seditionem eorum contra Eugenium Papam a Diabolo concitatam sedare conatur. Ejusmodi vero seditiones turbulentissimæ et perniciosissimæ, atque ad Romanum Pontificem perdendum aptissimæ, aliquot, non diebus, neque mensibus, sed annis, imo et seculis duraverunt.

Huc accesserunt schismata gravissima, et plurima ipsorum inter se Romanorum Pontificum, quibus non potuisset ullo modo non cedere, et tandem labefactari ac destrui Petri Sedes, si non petra esset firmissima ac probatissima, et ab illo in fundamentis Sion constituta, qui ait : *Et portæ inferi non prævalebunt adversus eam*. Ac ne forte putaremus, ob vitam incorruptam, et mores integerrimos summorum Pontificum tandiu stetisse hanc Sedem ; permisit ad extremum Deus, ut etiam quidam parum probi Pontifices aliquando hanc sedem tenerent et regerent. Quales sane fuerunt Stephanus VI, qualis Leo V, Christophorus I, Sergius III, Joannes XII, alique non pauci, si vera sunt, quæ de eorum vita et rebus gestis apud Historicos eorum temporum scripta leguntur.

Itaque nihil est, quod hæretici tantum laborent in quorundam Pontificum vitiiis conquirendis. Nos enim agnoscimus et fatemur, ea fuisse non pauca : sed tantum abest, ut iis gloria hujus Sedis obscuretur, vel minuat, ut iisdem potius vehementer crescat et amplificetur. Hinc enim intelligimus, non humano consilio, prudentia, viribus, Romanum Pontificatum tandiu consistere, sed quia hæc petra ita a Domino roborata, divinitus fundata, Angelorum custodiis septa, singulari Dei providentia, et protectione munita est, ut adversus eam portæ inferorum nullo modo prævalere possint, sive illis portis persecutio Tyrannorum, sive rabies hæreticorum, sive schismaticorum furor, sive scelera et flagitia designentur. Lapidem ergo *probatum* posuit Deus in fundamentis Sion : nec solum probatum, sed etiam *angularem*, qui duos parietes connectat ; quod mihi videtur ad demonstrandum discrimen inter Pontificem Christianorum et Judæorum esse positum. Ille enim lapis quidem et fundamentum erat, sed non lapis angularis : nec enim parietes duos, sed unum tantum sustentabat. At noster lapis angularis est ; nam et Judæi et Gentes, quasi parietes duo simul conjuncti, atque unam Christianam Ecclesiam facientes, ab hoc uno angulari lapide continentur.

Addit Isaias : *et Pretiosum*. Quo uno verbo infinitus bonorum thesaurus significatus est, qui a Petri Sede in omnem Ecclesiam copiosissime atque uberrime derivatur. Unde enim ad Germaniam, Galliam, Angliam, aliasque remotissimas provincias missi sunt, qui Evangelium prædicarent,

nisi ab hac Sede? Ubinam Episcopi de suis sedibus pulsī, totoque orbe profugi, ut Athanasius quondam et Petrus Alexandrini, Paulus et Chrysostomus Constantinopolitani, auxilium et refugium invenerunt, nisi in hac Sede? Unde dogmatum explicationem, ritus Sacramentorum, indulgentiarum communicationem habemus, nisi ab hac Sede?

Unde, ut cætera prætermittam, quæ nimis longum esset enumerare, consensio in doctrina, vinculum pacis, unitas Fidei, quæ est ipsa salus et vita religionis, nisi ab hac Sede? Alioqui enim, cur hæretici nostri temporis, cum satis multas et amplas provincias obtineant, Angliam, Scotiam, Daniam, Norwegiam, Sueciam, et Germaniæ, Polonia, Bohemiæ, Hungariæ non exiguam partem, nunquam adhuc unum generale Concilium, in quo vel de uno articulo omnes convenirent, cogere potuerunt? Cur etiam Græci ab anno 800, quo a sede Petri Romanaque Ecclesia discesserunt, per alios totos ferme 800 annos, ne unquam quidem Synodum celebraverunt in argumentum mutæ per ipsos consensionis et pacis? Cum nos e contrario ab eo tempore circiter decem Concilia Generalia, eaque frequentissima habuerimus, quorum postremum est hoc ipso tempore, quo Lutherani inter se acerrime digladiantur, et de concordia plane desperant, summa Patrum consensione celebratum. Quæ potest esse hujus tantæ differentiæ ratio, nisi quod illi eo duce ac rectore carent, qui solus potest ac debet fratres omnes in Fide confirmare, et Ecclesiam universam in unitate retinere?

Addit postremo idem Propheta: *In fundamento fundatum*. Quid est enim in fundamento fundatum, nisi fundamentum post fundamentum, fundamentum secundarium, non primum? Siquidem primum ac præcipuum Ecclesiæ fundamentum non ignoramus esse Christum, de quo Apostolus ait: *Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Christus Jesus*. At post Christum, fundamentum est Petrus, et nisi per Petrum non pervenitur ad Christum. Jactent licet hæretici Christum, ejusque verbum ac doctrinam sequi se gloriantur, necesse tamen est, ut inquit Magnus Leo in epist. ad Episc. Viennens. prov. extorrem mysterii illum esse divini, qui ausus fuerit a Petri soliditate recedere.

Est igitur Petri Sedes lapis probatus, angularis, pretiosus, in fundamento fundatus, et id quidem nobis: at vero adversariis nostris hæreticis nihil est aliud, quam lapis offensionis, et petra scandali. Cum enim deberent se super eam ædificare in templum sanctum in Domino, illi contra, ut vere caeci atque furentes in eam impingunt. Displicet enim humanæ sapientiæ, displicet superbiæ eorum, qui in oculis suis prudentes sunt, ut unus mortalis, quo, nec eruditione, nec probitate, nec ulla alia ratione

inferiores se judicant, fundamentum dicatur Ecclesiæ, super quod tantum, tam ingens, tam sublime, tam immensum ædificium collocetur. Propterea vero eis hoc displicet, quia non intelligunt, quam sit Deo non solum facile, sed etiam gloriosum infirma eligere, ut confundat fortia. Nec animadvertunt hanc esse Dei consuetudinem, ut per Fidem, et humilitatem ad sapientiam et gloriam nos deducat.

Sic nimirum constituit, per stultitiam prædicationis Crucifixi salvos facere credentes: sic pisces elegit, ut converteret Imperatores: sic rebus abjectis, ac vilibus aquæ, oleo, panis, viniq. speciebus, Sacramentorum virtutes, et infinitos donorum cælestium thesauros alligavit: ut dum Fide et humilitate rebus illis abjectis subjicimur, ad sortem filiorum Dei, et ad ipsius divinæ naturæ consortium evehamur. Sed illi ad hæc omnia oculos claudunt, et solum contra salutarem petram, contraque Dei consilium insanire, et debacchari non cessant, ut vere sit illis lapis offensionis et petra scandali. Hanc enim Sedem Donatistæ quondam cathedram pestilentiæ nominabant: hujus sedis Pontificem Berengarius Pompificem atque Pulpificem vocitabat: hanc Waldenses purpuratam meretricem: hanc Joannes Wiclef Satanæ Synagogam: hanc Lutherani, Calvinistæ, Anabaptistæ, Antichristi solium esse contendunt. Et cum a nobis in plurimis aliis rebus dissideant, tamen hinc nobis solum nomen imponere voluerunt. Nec enim aliud, quam Papistas nos vocant, quasi vel solum, vel præcipue in Summo Pontifice tuendo errare nos arbitrentur. Neque putant se majori contumelia aliquem afficere posse, quam si eum nominent Papam. Quin etiam e contrario loca omnia cœnosa ac sordida, et quidquid turpe ac fœdum in rerum natura reperitur, Papæ vocabulo appellare cœperunt.

Denique is est Lutheri atque Calvini, eorumque similium in Pontificem animus, ut cum de aliis rebus omnibus mordaciter ac petulanter scribant, in Pontifice Summo vexando, et probris, calumniis, convitiis onerando, furiis agitari, et malo Dæmone pleni esse, vel potius hominem exuisse, ac Dæmonem induisse videantur. Cæterum quia ipsi, velint, nolint, lutei fragilesque sunt, summus vero Pontificatus petra firmissima est, non ipsi, dum apud hanc Sedem offendunt, eam confringent, sed ab ea potius sine dubio conterentur: *Qui ceciderit*, ait Dominus, *super lapidem hunc, confringetur, super quem vero lapis ceciderit, conteret eum*. Et Magnus Leo loco ante notato: « Quisquis, inquit, huic Sedi Principatum existimat dene-gandum, illius quidem nullo modo potest minuere dignitatem, sed inflatus spiritu superbiæ suæ, semetipsum in inferna demergit. »

Ut enim ingens aliquis scopulus, qui in medio mari super undas ac

fluctus eminet, non dejicitur unquam, nec movetur, licet identidem ventorum flatus marisque fluctus magno impetu in eum incurrant, sed eos potius omnes solvit ac frangit: sic Petri Sedes toties jam a Judæis, ethnicis, hæreticis, seditiosis, schismaticis, incredibili furore pulsata, illis fere omnibus, vel consumptis, vel subactis, vel postratis, supra mille et quingentos annos stat immota: et semper (ut S. Augustinus ait) frustra circumlatrantibus hæreticis, culmen auctoritatis obtinuit. Quæ cum ita sint, vides, ni fallor, ejus controversiæ magnitudinem, quæ nobis ad explicandum proposita est.

Venio nunc ad id, quod secundo loco posuimus, Primi, qui serio primatum Romani Pontificis oppugnarunt, videntur fuisse Græci. Ipsi enim jam inde ab anno Domini 584, Episcopum Constantinopolitanum, qui antea ne Patriarcha quidem erat, tribus Patriarchis Orientis antepone, et secundum a Romano Pontifice facere voluerunt. Id intelligi potest ex Concilio II Generali, can. V. Deinde anno 431 eo Græci non contenti, eum Episcopum Constantinopolitanum Romano Pontifici parem efficere conati sunt. Nam in Synodo Chalcedonensi, act. 16 definiunt Græci Patres, non tamen sine fraude, et absentibus Legatis Romanis, Constantinopolitanum Episcopum ita secundum a Romano esse debere, ut tamen habeat æqualia privilegia. Neque hoc etiam contenti, temporibus S. Gregorii, ac prædecessoris ejus Pelagii ejus nominis secundi, circiter annum 600, Episcopum Constantinopolitanum, Oecumenicum, id est, Orbis terræ, sive universalem Episcopum appellare cœperunt. Cujus rei testis est ipse S. Gregorius in epistolis, quas multas brevi tempore de hac causa scripsit ad Joannem Episcopum Constantinopolitanum, ad Imperatorem Mauritium, ad Imperatricem Constantiam, ad Patriarchas cæteros Orientis.

Denique anno 1054, aperte pronuntiarunt, Romanum Episcopum propter additionem particulæ Filioque ad Symbolum Constantinopolitanum, ex sententia Synodi Ephesinæ quæ id prohibuerat, de suo gradu excidisse, et jam summum ac primum Episcoporum omnium esse Pontificem Constantinopolitanum. Refert id Sigebertus in Chronico, et alioqui ex epistolis Leonis IX satis aperte colligitur. Exstat etiam libellus Græce scriptus a Nilo Thessalonicæ Archiepiscopo adversus primatum Romani Pontificis, quem nuper Illyricus ex nescio quibus tenebris productum ad lucem, Latinitate donavit.

Ex Latinis primi sunt Waldenses, qui se ab obedientia Romani Pontificis subtraxerunt. Exorti sunt autem Waldenses anno 1170, ut Reynerius scribit, qui ante annos 500 floruit. Anno deinde 1500, Mattheo Palmerio

teste in Chronico, exstiterunt quidam, qui Fraticelli dicebantur, qui præter alios errores hunc etiam habuerunt, Petri auctoritatem in Romana Ecclesia jamdudum cessasse, atque ad sectam Fraticellorum esse translata. Vide Joannem de Turrecremata, lib. IV Eccles. p. 2, cap. 57. Non diu post, eodem Joanne de Turrecremata teste, exstiterunt Marsilius Paduanus, et Joannes de Janduno, qui Romano Pontifici non modo Episcopos omnes, sed omnes etiam Presbyteros pares fecerunt.

Deinde circiter annum Domini 1590 exortus est Joannes Wiclef, et eum secutus est Joannes Huss, quorum sententiæ adversus Apostolicam Sedem legi possunt in Concilio Constantiensi, sess. VIII et XV.

Ad extremum nostro hoc sæculo Martinus Lutherus, et quotquot post eum hæretici apparuerunt, Romanum Pontificatum totis viribus omnique animi contentione labefactare conati sunt. Ac summa quidem doctrinæ ipsorum hæc est, Romanum Episcopum fuisse aliquando Pastorem et Concionatorem Ecclesiæ Romanæ, atque unum de cæteris, non super cæteros: nunc vero nihil esse aliud quam Antichristum. Vide Lutherum in lib. de potest. Papæ, et in assert. art. 23. Philippum Melancthonem (si tamen ipse est libri auctor) in lib. de potest. et prim. Papæ, seu de regno Antichr. nomine Synodi Smalchaldensis conscripto. Joannem Calvinum lib. IV Instit. cap. 6, et sequent. Joannem Brentium in Confessione Wirtemb. cap. de Sum. Pontif. et in Prolegom. advers. Petrum a Soto. Matthiam Illyricum in Cent. I, lib. II, cap. 7, col. 324 et sequ. et cap. 10, col. 338 et sequ. ac deinceps in singulis centuriis, c. 7, item in lib. de prim. Papæ; et in altero de hist. concert. Papæ, et Concilii VI Carthaginensis.

Jam vero qui pro Summi Pontificis auctoritate scripserunt, ex omnibus nationibus multi reperiuntur: sed ne aliquis forte queratur se prætermisum, profiteor me non omnes enumeraturum, sed eos tantum, qui ad manus meas pervenire potuerunt. Ex Polonia unum habemus, sed qui instar multorum esse possit, Hosium videlicet Cardinalem, cum in explicatione Symboli, cap. 26. tum in lib. II cont. Brentium, tum in lib. de auctor. Sum. Pontif.

Ex Gallia duos habemus: Remundum Ruffum in lib. advers. Carol. Molin. pro Sum. Pontif. et Robertum Arboricensem in I. to. de utriusq. glad. potest.

Ex Germania quinque Joannem Eckium in lib. tribus de prim. S. Petri; Joannem Fabrum in refutat. lib. Luth. de Pontif. potest. Joannem Cochlaeum in IV. Philippica; Gasparem Schatzgerum in Controvers. Conradum Clingium lib. III de loc. commun.

Ex inferiori Germania sex : Joannem Driedonem lib. IV, cap. 5, p. 2 de Scriptur. et dogmat. Eccles. Albertum Pighium lib. III, IV et V Eccles. hier. Joannem a Lovanio de perpet. cath. Petri protect. et firmit. Jacobum Latomum lib. de primat. Petri; Gulielmum Lindanum lib. IV Panopliæ; Joannem Bunderium in compend. Concert. tit. 51.

Ex Anglia sex : Thomam Waldensem lib. II. doctrinalis Fid. art. 4 et 5. Joannem Roffensem in refut. art. 25. Reginaldum Polum Cardinalem lib. de Sum. Pontif. et lib. I et II ad Regem Henricum VIII. Alanum Copum Dialogo I. Nicolaum Sanderum in lib. de visib. Monarch. Thomam Stapletonem lib. VI Controvers.

Ex Hispania, septem : Joannem de Turrecremata lib. II de Eccles. Alphonsum de Castro lib. XII contra hæc. Melchiorem Canum lib. VI de locis; Petrum de Soto in defens. suæ confession. a cap. 74. usque ad finem; Franciscum Horantium lib. VI de locis Cathol. Franciscum Turrianum in lib. cont. Antonium Sadeelem. Et Gregorium de Valentia qui nuper etiam de eodem argumento scripsit in sua Analsi Fid. Cathol. par. 7 et 8.

Ex Italia octo : D. Thomam in Opusc. contr. Græc. B. Augustinum Triumphum Anconitanum, in Sum. de potest. Papæ; B. Antoninum III. part. tit. 22. sum. Theol. Thomam Cajetanum de Instit. et auctor. Rom. Pontif. Gasparem Contarenum de potest. Rom. Pontif. Thomam Campegium in lib. ejusdem tituli; Joannem Antonium Delphinum lib. I et II de Ecclesia.

Ex Græcia unum : Gennadium Scholarium in defensione cap. 5.

Quod autem attinet ad ordinem et dispositionem; proposita disputatio duas habet partes præcipuas : unam de institutione Summi Pontificatus, sive Ecclesiasticæ Monarchiæ; alteram de Summi Pontificis officio et potestate. Ac parte quidem priore sex quæstiones continentur.

Prima : Sitne Monarchia optimum regimen?

Secunda : Num regimen Ecclesiæ debeat esse Monarchicum?

Tertia : Fueritne S. Petrus primus Ecclesiæ Catholice spiritualis Monarcha?

Quarta : Num idem B. Petrus Romam venerit, atque ibidem Pontificalem Sedem perpetuo mansuram constituerit?

Quinta : Succedatne S. Petro Romanus Episcopus, non solum in Episcopatu Romano, sed etiam in universæ Ecclesiæ Principatu? Ad quam quæstionem quædam etiam aliæ revocabuntur, quæ cum ea ita conjunctæ sunt, ut sejungi nullo modo possint : ut, de appellationibus ex toto Orbe terrarum audiendis; de instituendis, confirmandis, transferendis, punien-

dis etiam et ab officio removendis Episcopis; et aliæ nonnullæ generis ejusdem.

Sexta : Num idem Romanus Episcopus ex Vicario Christi in Antichristum aliquando transierit?

Jam vero posterior Controversiæ pars sex alias quæstiones complectitur.

Prima : Sitne Romani Pontificis statuere de controversiis Fidei, et morum?

Secunda : An in eo judicio errare possit?

Tertia : Possitne Summus Pontifex leges condere, quæ hominum conscientias vere ligent, et simul animadvertere in prævaricatores?

Quarta : An sit Ecclesiastica jurisdictio soli Pontifici Summo a Christo ita commissa, ut non nisi per eum ad cæteros derivetur?

Quinta : An præter spirituales jurisdictionem habeat idem Pontifex temporalem aliquam potestatem, ea ratione qua Pontifex est?

Sexta : An possit habere, ac reipsa habeat, Principum donatione, imperium aliquod temporale in certas provincias, aut regiones?